

คิดกฎหมาย(กับ)เห็นสังคมไทย

คิดกฎหมาย(กับ)เห็นสังคม

เป็นส่วนหนึ่งของวิชา กฎหมายกับสังคม 177404

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

เสนออาจารย์ประจำวิชา อาจารย์ไพสิฐ พาณิชย์กุล

จัดทำโดย นางสาวศิธากาญจน์ นันทาทอง

รหัสนักศึกษา 512010053

5 มกราคม 2555

คำนำ

หนังสือทำมือ เล่มเล็กนี้ชื่อว่าคิดกฎหมาย(กับ)เห็นสังคม ซึ่งได้แสดงออกโดย มุมมองของผู้เขียนในฐานะที่เป็นนักศึกษากฎหมาย และเป็นพลเมือง(ดี)ของสังคม หนังสือเล่มนี้ได้กล่าวถึง ความเชื่อมโยงของกฎหมายกับ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นของสังคม โดยผู้เขียนได้สะท้อนมุมมองด้านกฎหมายในหลากหลายประเด็น ทั้งที่เป็น ปัญหาข้อถกเถียงในปัจจุบัน และแนวโน้มที่กฎหมายและสังคมจะเป็นไปในอนาคต เช่น เรื่องความรักของคนไม่มีสิทธิ ปราบปรามการฉ้อโกง สลิมน้ำแดง ร่างกฎหมายช่วยเหลือ หรือ จะเป็นประเด็นร้อนแรงแห่งปี กฎหมายอาญามาตรา 112 และ กระบวนการยุติธรรมไทยที่มีเสียงล่ำลือว่า “แพง”

ผู้เขียนทำหนังสือเล่มนี้ขึ้นมาเพื่อวัตถุประสงค์สองประการ ประการแรกเพื่อเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการศึกษากฎหมายกับสังคม ประการที่สองเพื่อเป็นความรู้ วิชา ฐานแก่ผู้ที่มีความสนใจ หากมีความผิดพลาดประการใดผู้เขียนต้องขออภัย

ศิวาภาณัฐ นันทาทอง

๕ มกราคม ๒๕๕๕

สารบัญ

- คำนำ
- บทนำ กฎหมายกับสังคม 1
- ความรัก ของ”คนไม่มีสิทธิ” 4
- การมาของกลุ่มคนเสื้อหลากสี กลุ่มคนเสื้อแดง ปราบฏกาการณ์ “สลิ่มน้ำแดง” กับความเปลี่ยนแปลงทางสังคม และกฎหมาย 10
- การเปลี่ยนแปลงของคนในสังคมไทย ในทัศนะคติที่มีต่อสถาบัน พระมหากษัตริย์ กับกฎหมายหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ 14
- ไช่ช่วย ช่วยร่างกฎหมาย 17
- “คู่มือไว้ขังคนจน(เงิน)” 19

●กฎหมาย กับ สังคม

ที่ได้มีสังคมที่นั่นมีกฎหมาย หากสังคมใดได้เปลี่ยนแปลงไป กฎหมายในสังคมนั้นจะเปลี่ยนแปลงตาม หรือจะตอบใจที่นั่น ว่าอย่างไร และหากเป็นไปในทางกลับกับกฎหมายได้เกิดขึ้นใหม่หรือเปลี่ยนแปลงไปจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของสังคมอย่างไร สังคมจะวางแนวทางไว้อย่างไร เพื่อให้กฎหมายและสังคมเดินไปด้วยกันอย่างกลมกลืน

ข้าพเจ้าผู้เขียนในฐานะที่เป็นนักศึกษากฎหมาย ของสังคมไทยคนหนึ่ง ขออนุญาตใช้พื้นที่อันน้อยนิด ปฏิบัติการอันยิ่งใหญ่อีกเต็ม เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนากฎหมายกับสังคมให้สอดคล้องไปในทางเดียวกัน ไม่ใช่เพื่อใครที่เิน นอกจากเพื่อคนไทยและสังคมไทย โดยที่ข้าพเจ้าจะนำเสนอ อธิบาย วิเคราะห์ และชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ ความเชื่อมโยง ระหว่าง “ ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบกฎหมาย ” กับ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นของสังคม

จากประสบการณ์และการค้นคว้าหาข้อมูลทางวิชาการ ผู้เขียนได้ค้นพบประเด็นสำคัญทางกฎหมายและสังคม ที่มาพร้อมกับความสงสัย ความสะเทือนใจ ความคิดหวาดระแวงล่วงหน้า และด้วยคำถามว่า ทำไม อย่างไร ในบางเรื่องก็ต้องการเหตุผลในการอธิบาย ผู้เขียนจึงใคร่ขอนำเสนอประเด็นทางกฎหมายที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม สะท้อนจากมุมมองของนักศึกษากฎหมายคนหนึ่ง ตามที่จะได้กล่าวต่อไปนี้ ซึ่งมีหลักใจความสำคัญที่ว่า หากในระยะเวลาอันใกล้มี

แนวโน้มที่จะเกิดเหตุการณ์หรือเกิดการเปลี่ยนแปลงในทางสังคม ในมิติต่างและผลจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะส่งผลในทางกฎหมายอย่างไร หรือในทางกลับกันกฎหมายจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในทางสังคมอย่างไร

ก่อนที่จะนำไปสู่ประเด็นสำคัญของกฎหมายกับสังคมเบื้องต้นเราต้องมีความเข้าใจ เกี่ยวกับ โครงสร้างทางสังคม ลักษณะที่อธิบายถึงสังคมนั้นๆ ควบคู่ไปกับความเข้าใจหลักกฎหมาย กฎหมาย ที่ใช้กับคนในสังคม ว่ากฎหมายมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับสังคมอย่างไร

โครงสร้างสังคม

โครงสร้างสังคม หมายถึง ระบบของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่เชื่อมโยงให้เกิดกลุ่มสังคมที่มีรูปแบบต่างกันตามระบบความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่จะทำให้สังคมเป็นระเบียบ

ลักษณะสำคัญของโครงสร้างสังคมมนุษย์

1. มีกลุ่มคนจำนวนหนึ่งที่มีการติดต่อสัมพันธ์กัน
2. การติดต่อสัมพันธ์กันเป็นไปอย่างมีระเบียบกฎเกณฑ์
3. มีวัตถุประสงค์ในการติดต่อสัมพันธ์กัน
4. มีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงได้เสมอ

โครงสร้างของสังคมประกอบด้วย กลุ่มสังคม และสถาบันสังคม โครงสร้างดังกล่าวจะปรากฏในสังคมมนุษย์ทุกๆสังคม แต่อาจมีรายละเอียดย่อยแตกต่างกันไป โครงสร้างสังคมประกอบด้วย

1. กลุ่มสังคม
2. สถาบันทางสังคม
3. สถานภาพและบทบาทในสังคม
4. บรรทัดฐานทางสังคม

กฎหมาย

หมายถึง กฎที่สถาบันหรือผู้มีอำนาจสูงสุดในรัฐตราขึ้น หรือที่เกิดขึ้นจากจารีตประเพณีอันเป็นที่ยอมรับนับถือ เพื่อใช้ในการบริหารประเทศ เพื่อให้บังคับบุคคลให้ปฏิบัติตาม หรือเพื่อกำหนดระเบียบแห่งความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือระหว่างบุคคลกับรัฐ ความสัมพันธ์ของกฎหมายกับสังคม

“อาจจะเป็น สิ่งนี้ ที่เราเฝ้าคอยตามหา ที่เราคอยมองหา ที่คงไม่ทำให้เราเข้าใจ”

● ความรัก ของ”คนไม่มีสิทธิ”

หากจะกล่าวถึง ความรัก เราทุกคนมักจะให้นิยามที่เหมือนกันหรือแตกต่างกันไป แต่ในที่สุดแล้วเราทุกคนต่างต้องการมีชีวิตรักที่สมบูรณ์ ตามแบบฉบับ รักกัน แต่งงานกัน ร่วมกันสร้างครอบครัว และนี่คือจุดเริ่มต้นของ สถาบันทางสังคมที่เรียกว่า สถาบันครอบครัว ตามโครงสร้างทางสังคม

ผู้เขียนจะขอกล่าวถึงสถาบันครอบครัวของสังคมไทยสถาบันครอบครัว หมายถึง แบบแผนพฤติกรรมที่คนที่มาติดต่อกันเกี่ยวข้องกันในเรื่องเกี่ยวกับครอบครัวและเครือญาติ จะต้องปฏิบัติตาม นั่นคือคนที่เป็นญาติกันโดยสายเลือด เช่น เป็นพ่อแม่ พี่น้องกันเป็นญาติกันทางการแต่งงาน เช่น เป็นสามีภรรยา เป็นเขยสะใภ้กัน หรือการรับไว้เป็นญาติ เช่น เป็นบุตรบุญธรรม เป็นต้น คนเหล่านี้จะต้องปฏิบัติไปตามกฎเกณฑ์แบบแผนที่สังคมเป็นผู้กำหนดขึ้นเรียกว่า สถาบันครอบครัว ซึ่งครอบคลุมแนวทางในการปฏิบัติในเรื่องต่างๆ เหล่านี้ คือ การเลือกคู่ การหมั้น การแต่งงาน การเลี้ยงดูลูก การอบรมขัดเกลา การหย่าร้างและเรื่องที่เกี่ยวข้องกับครอบครัวและเครือญาติทั้งหมด

สรุปได้ว่า สถาบันครอบครัว หมายถึง กลุ่มของบรรทัดฐานทางสังคมที่ ใช้ในการกำหนดรูปแบบของความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัว เช่น บรรทัดฐาน เกี่ยวกับการสมรส การเลี้ยงดูบุตร การหย่าร้าง ฯลฯ ทั้งนี้เพื่อความสงบสุขของครอบครัว และสังคม

เมื่อมองย้อนกลับไปในอดีต สังคมไทยเรายังยึดถือรูปแบบ ขนบธรรมเนียมทางสถาบันครอบครัวอย่างแน่นเหนียว เดิมที ชายหญิงอยู่กินกันฉันสามีภรรยา ผู้ชายทำงานหาเลี้ยงครอบครัวและเป็นหัวหน้าครอบครัว ผู้หญิงมีหน้าที่ดูแลสมาชิกในบ้าน เมื่อสังคมเปลี่ยนแปลงไป มีกฎหมายให้สิทธิและกำหนดหน้าที่ระหว่างสามีภรรยาตามประมวลกฎหมายแพ่ง บรพ 5 ครอบครัว เช่นในเรื่อง การสมรส ความสัมพันธ์ระหว่างสามีภรรยา ฯลฯ ยกตัวอย่างเช่น

มาตรา 1448 การสมรสจะทำได้ต่อเมื่อ **ชายและหญิง**มีอายุสิบเจ็ดปี บริบูรณ์แล้ว แต่ในกรณีที่มีเหตุอันสมควร ศาลอาจอนุญาตให้ทำการสมรส ก่อนนั้นได้

มาตรา 1435 การหมั้นจะทำได้ต่อเมื่อ **ชายและหญิง**มีอายุสิบเจ็ดปี บริบูรณ์แล้ว การหมั้นที่ฝ่าฝืนบทบัญญัติวรรคหนึ่งเป็นโมฆะ

จากกฎหมายข้างต้น เราจะเห็นได้ว่า กฎหมายมีเจตนารมณ์ ในการรับรองสิทธิโดยชอบกฎหมาย และถือเป็นหลักประกันของคู่สมรส ที่เป็น ชายจริง หญิงแท้เท่านั้น

เราปฏิเสธไม่ได้เลยว่า สังคมโลกในปัจจุบันได้เกิดความเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจนมากขึ้น ในเรื่องของเพศทางเลือก การแปลงเพศ และ "ปรากฏการณ์รักร่วมเพศ " ซึ่งผลจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมนี้ ทำให้เกิดสถานะทางสังคมที่ได้รับความนิยมว่า "ผู้รักร่วมเพศ(homosexuality)"หรือ Gay มักหมายถึงบุคคลที่มีรสนิยมทางเพศแบบรักร่วมเพศ คำว่าเกย์มีความหมายทางวัฒนธรรมย่อยของคนรักร่วมเพศเดียวกัน หรืออาจหมายถึงภาพรวมของความสัมพันธ์ระหว่างเพศเดียวกัน แม้คำว่าเกย์ไม่ได้จำกัดความ

ทางเพศแต่มักใช้เฉพาะกับกลุ่มผู้ชายรักเพศเดียวกัน ในขณะที่คำจำกัดความทางเพศอย่างเลสเบี้ยน ก็ใช้เฉพาะกลุ่มผู้หญิงรักเพศเดียวกัน การใช้คำว่าเกย์ในภาษาไทย จะหมายความถึงเฉพาะผู้ชายที่รักร่วมเพศเท่านั้น อย่างไรก็ตาม ผู้ชายที่รักสองเพศ (รักและมีเพศสัมพันธ์ได้กับทั้งชายและหญิง; ไบเซ็กชวล) ก็มักถูกเรียกว่าเป็นเกย์เช่นกันในประเทศไทยมีการใช้คำว่าเกย์คิงและเกย์ควีน โดยทั่วไปเกย์คิงมักหมายถึงเกย์ที่มีพฤติกรรมทางเพศโดยรวมอย่างผู้ชายทั่วไป หรือเกย์ที่ใช้อวัยวะเพศกับทวารหนักของเกย์อื่น และเกย์ควีนมักหมายถึงเกย์ที่มีพฤติกรรมทางเพศโดยรวมคล้ายผู้หญิง เป็นฝ่ายถูกร่วมเพศทางทวารหนัก หรือในบางครั้งอาจหมายความถึงกะเทย สาวประเภทสองหรือตุ๊ด

เมื่อสังคมเปลี่ยนแปลงไปได้มีผู้รักร่วมเพศรวมตัวกันออกมาเรียกร้องให้กฎหมายรับรองสถานะในการแต่งงานกับเพศเดียวกัน และเรียกร้องให้ตนมีสิทธิที่เสมอภาคเช่นปัจเจกชนพึงควรมี ผู้เขียนจะขอกล่าวถึงสถานะของผู้รักร่วมเพศในสายตาของกฎหมายไทย

ทำไมผู้รักร่วมเพศจึงเรียกร้องให้สถานะของตนเป็นที่ยอมรับ ในสายตาของกฎหมาย? ผู้รักร่วมเพศ ต้องการให้กฎหมายรับรองว่าสิ่งดังกล่าวเป็นสิ่งที่ถูกต้อง และชอบด้วยกฎหมายเนื่องจาก กฎหมาย เป็นหลักประกันประการสำคัญที่จะทำ ให้สถานะของตนเป็นที่ยอมรับและประการที่สองก็เป็นผลสืบเนื่องมา จากประการแรก กล่าวคือ เมื่อกฎหมายรับรองสถานะของ บุคคลดังกล่าวแล้ว ตนจะได้มีสถานะเช่นเดียวกับคู่สมรส ต่างเพศทั่วไป ซึ่งได้แก่ประโยชน์ต่างๆ ที่คู่สมรสทั่วไปพึงมีพึงได้

เช่น สิทธิ ทางทรัพย์สินระหว่างคู่สมรส สิทธิที่จะได้ ลดหย่อน ภาษี สิทธิในการเป็นทายาทโดยธรรม สิทธิในการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนในกรณี คู่สมรสถูกทำละเมิด หรือสิทธิในการดำเนินคดีอาญาแทนคู่สมรส

ปัญหาที่ว่าทำไม บุคคลเพศเดียวกันจึงไม่สามารถสมรสกันได้ มีเหตุผลอื่นใดนอกเหนือจากจารีตหรือ คำจำกัดความหรือไม่ ที่ไม่ยอมให้บุคคลดังกล่าวสมรสกัน อะไรคือสาระสำคัญหรือ วัตถุประสงค์ที่แท้จริงของการสมรส หรือว่าบุคคลเหล่านี้ถูกกีดกันโดยค่านิยมเก่าๆ หรือ อคติส่วนตัวโดยปราศจากเหตุผลอื่นใด มาสนับสนุน ในอนาคตข้างหน้าหรือแม้แต่ในปัจจุบันเอง นักกฎหมายต้องเผชิญกับ ปัญหาของผู้รักร่วมเพศอย่างแน่นอน และ นักกฎหมายผู้มีความรับผิดชอบคงไม่ปล่อยให้ปัญหานี้ผ่านไปโดยไม่หาทางแก้ไข หรือปล่อยให้เป็นที่ของ ผู้คนที่ต้อง รับผิดชอบต่อไป โดยที่นักกฎหมายกลับไม่มีบทบาทเลย

ดังนั้น ในส่วนที่ จะกล่าวต่อไปนี้จะได้กล่าวถึงสถานะทางกฎหมายครอบครัว ของ ผู้รักร่วมเพศตามกฎหมายครอบครัว ปัจจุบันว่าเชื้ออำนาจต่อสถานะของผู้รักร่วมเพศมากน้อยเพียงใด

จากเรื่องราวและความเปลี่ยนแปลงไปของสังคมไทยข้างต้น ในมุมมองของผู้เขียนเห็นถึงประเด็นสำคัญ ในเรื่องรักร่วมเพศ ดังนี้

1. สังคมได้เปลี่ยนแปลงไป มีประชากรมีแนวโน้มที่เปิดเผยตนเองว่ามีรสนิยมรักร่วมเพศมากขึ้น และมีความชัดเจนมากขึ้นที่ต้องการเรียกร้องสิทธิทางกฎหมาย ให้

รับรองสถานะของตน โดยความปรารถนาสูงสุดที่จะได้แต่งงานสร้างครอบครัว มีสิทธิ มีความเสมอภาค ดังปัจเจกชนพึงได้รับจากสังคมและความคุ้มครองจากกฎหมาย

กฎหมายในปัจจุบันจะตอบใจทยอยอย่างไร หากไม่มีการปรับเปลี่ยน แก้ไข เพิ่มเติมกฎหมาย ความรักชาวรักร่วมเพศเหล่านี้ ก็คงจะไม่มีอะไรมากไปกว่า “ความรัก ของคนไม่มีสิทธิ” มีสถานะเป็นสามีมรรยากันได้แคในทางพฤตินัยเท่านั้นหรือเรียกได้อีกอย่างว่า เพื่อนสนิทที่คอยดูแลกัน ไม่ต้องแต่งไม่ต้องหย่า ไม่มีสิทธิทางกฎหมาย อะไรระหว่างกันทั้งนั้น หากพวกเขาได้ต้องการใช้ชีวิตร่วมกับใครสักคนที่ไม่ใช่ชายหรือหญิงที่ปรากฏอยู่ในกฎหมาย แต่กลับเป็นเพศเดียวกันหรือผ่านการศัลยกรรมแปลงเพศ ชาวสีม่วงเหล่านี้ไม่มีสิทธิ กระนั้นเลยเชียวหรือ ? หากลองมอง ในมุมของ โครงสร้างทางสังคม สถาบันครอบครัวจะอธิบายเหตุการณ์นี้ว่าอย่างไร หรือในมุมมองของกฎหมาย มุ่งที่จะคุ้มครองบุคคลทุกคนอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน จะให้เหตุผลอย่างไร และถ้าลองวิเคราะห์ในเชิงลึกลงไปบางที่กฎหมายอาจทำให้สังคม(ที่ได้เปลี่ยนแปลงไปแล้ว) แย่ลง กฎหมายไม่สอดคล้องกับสังคม แน่อนเราต้องเผชิญกับผลกระทบที่จะตามมาจะน่าเสียดายมากแค่ไหน สังคมไทยเราอาจสูญเสียโอกาสในการพัฒนาสังคม กฎหมาย หรือแม้แต่การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีความสำคัญมากที่สุด ชาวสีม่วงอาจจะเป็นประชากรที่มีคุณภาพ เพียงแคยังไม่มีตัวตนในทางกฎหมาย และไม่มีที่ยืนในสังคม

2. อีกมิติหนึ่ง ในกรณีที่สังคมเปลี่ยนไป แล้วกฎหมายเปลี่ยนแปลงตาม และเป็นสิ่งที่ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อย สามารถปฏิบัติได้จริง สอดคล้องกับความเป็นจริง

ดังเช่นกรณีของกฎหมายครอบครัวกับชาวสีม่วง ถ้าหากกฎหมายรับรองสถานะของชาวสีม่วง โดยสามารถแต่งงานกับเพศเดียวกันได้ และมีสิทธิทุกอย่างตามที่ปัจเจกชนธรรมดาทั่วไปพึงมี สิ่งที่จะเกิดขึ้นคือโครงสร้างทางสังคมจะเปลี่ยนไป โดยเฉพาะด้านสถาบันครอบครัว ประชาชนทุกคนสามารถสมรสกับเพศเดียวกันได้ ในทัศนะคติของผู้เขียนเห็นว่า กรณีเช่นนี้เกิดจะผลดีกับประชาชนทุกคนที่กฎหมาย ให้สิทธิเสรีภาพมากขึ้น และแน่นอนว่าชาวสีม่วงได้กลายเป็นผู้ที่มีตัวตนในทางกฎหมาย และมีพื้นที่ในสังคมมากขึ้น สามารถใช้ชีวิตตามที่ได้ปรารถนาไว้

ผลดีในอีกนัยยะหนึ่ง ที่เป็นผลดีกับสังคม ด้านมนุษยธรรม ลดปัญหาความเหลื่อมล้ำไม่เท่าเทียมกัน ลดปัญหาความรุนแรงในครอบครัว

ผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้น แม้กฎหมาย จะรับรองสิทธิของผู้รักร่วมเพศในอนาคต ก็มีได้หมายความว่าปัญหาต่างๆ จะหมดไป ตรงกันข้าม การแก้ไขกฎหมายให้ยอมรับสถานะของผู้รักร่วมเพศมากขึ้น อาจเป็นจุดเริ่มต้นของปัญหาอื่นที่จะตามมา กฎหมายครอบครัวในปัจจุบันก็อาจจะได้รับความกระทบกระเทือนใน หลายส่วน นอกจากนี้ กฎหมายอื่น ก็จะได้รับ ความกระทบกระเทือนไปด้วย ขึ้นอยู่กับว่าจะวางรากฐานไว้อย่างไร

แม้ว่าจะขัดต่อความรู้สึกของบางคน ที่มองว่า หญิงต้องคู่กับชายโดยธรรมชาติ หรือตามขนบธรรมเนียมประเพณี และกฎหมายก็เห็นด้วยเช่นนั้น แม้แต่ผู้เขียนเองก็เห็นด้วยเช่นนั้น แต่ผู้เขียนมีคิดเห็นว่า ปรากฏการณ์สีม่วง หรือรักร่วมเพศ ที่เกิดขึ้นนั้น เป็นธรรมชาติของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม สังคมก็ควรมีกฎหมายที่สอดคล้องเท่าทันกับสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

● การมาของกลุ่มคนเสื้อหลากสี กลุ่มคนเสื้อแดง ปราบกฏการณ์ “สลิ่มน้ำแดง” กับความเปลี่ยนแปลงทางสังคม และกฎหมาย

ใครคือกลุ่มคนเสื้อแดง :แนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช
National United Front of Democracy Against Dictatorship; UDD)

(คุณอภิชาติ สถิตนิรามัย และ ศ.ดร.นิธิ เอียวศรีวงศ์) :คนเสื้อแดงคือ ชนชั้น “กลาง
(ระดับล่าง)ใหม่” ในแง่ของระดับรายได้ซึ่งไม่ใช่คนจน และมีวิถีชีวิตทางเศรษฐกิจที่
ผูกพันกับระบบตลาดอย่างแนบแน่น ทั้งในเมืองชนบท อีกทั้งยังพบเพิ่มเติมว่า
ลักษณะร่วมสำคัญของคนเสื้อแดงคือ การขาดความมั่นคงในชีวิต

กลุ่มคนเสื้อแดง(แดงอุดมการณ์)ในทัศนะของผู้เขียน คือกลุ่มคนที่รักประชาธิปไตย
ยึดมั่นในหลักสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาคเท่าเทียมกันของคนในสังคม

ใครคือกลุ่มคนเสื้อหลากสี : คือการเกิดขึ้นของกลุ่มประชาชนพิทักษ์ชาติ(ไม่
แบ่งสี) โดยการนำของ นพ.ตุลย์ สิทธิสมวงศ์ ซึ่งกลุ่มนี้ต่อมาขนานนามตนเองว่าเป็น
"กลุ่มเสื้อหลากสี" ซึ่งในช่วงต้นปี ๒๕๕๓ มีการชุมนุมทางการเมืองของคนเสื้อแดงที่
เรียกร้องให้รัฐบาลอภิสิทธิ์ฯในขณะ นั้นยุบสภา ชื่อเรียกร้องดังกล่าวได้ก่อให้เกิดกระแส
ต่อต้านคนเสื้อแดงอย่างหลากหลาย "สมญานาม" ที่ใช้เรียกเสื้อหลากสี คือคำว่า "สลิ่ม"
สลิ่ม เป็นศัพท์แสลงมาจากคำว่า ขนมหาชหริ่ม

กลุ่มคนเสื้อหลากสีในทัศนะของผู้เขียน คือ กลุ่มคนที่มีหลากหลายความคิดเห็น ส่วนใหญ่ต่อต้านการเคลื่อนไหวที่ไม่เป็นธรรมของกลุ่มคนเสื้อแดง ปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์ฝ่าฝืนฝ่าฝืนหลักทฤษฎีนิยาม

ปรากฏการณ์ “สลิ่มน้ำแดง”

ปรากฏการณ์ “สลิ่มน้ำแดง” คือปรากฏการณ์รวมกลุ่มทางสังคมของกลุ่มคนเสื้อหลากสี และกลุ่มคนเสื้อแดง มีการแบ่งขั้วความคิดเห็นการเมือง ซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้วจะมีนัยสำคัญทางการเมืองคือการรวมกลุ่มทางสังคม เพื่อทำกิจกรรมร่วมกันหรือเคลื่อนไหวทางการเมือง ที่แสดงออกผ่านสื่อให้เห็นได้ทั่วไป ซึ่งผู้เขียนคิดเห็นว่าปรากฏการณ์ดังกล่าวมีประเด็นสำคัญทางสังคม การเคลื่อนไหวของกลุ่มคนเหล่านี้มีอิทธิพลกับคนในสังคมมาก เนื่องจากมีการรวมตัวกันเป็นกลุ่มใหญ่และมักมีผู้มีอิทธิพลอยู่เบื้องหลัง โดยแต่ละกลุ่มก็มีเป้าหมาย เจตนารมณ์ร่วมกันเดียวกัน สังคมไทยจะไม่มีปัญหาความขัดแย้งเลย หากไม่มีการแบ่งกลุ่มแบ่งสีและหันหน้าเข้าปะทะกัน เนื่องจากไม่ยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

การเคลื่อนไหวของกลุ่มทางสังคมเหล่านี้ เริ่มตั้งแต่กลุ่มคนเสื้อเหลืองปิดสนามบินสุวรรณภูมิ กลุ่มกลุ่มคนเสื้อหลากสีชุมนุมเรียกร้องกดดันรัฐบาล คนเสื้อแดงปิดถนน เผาสถานที่สาธารณ สาดเลือด การปะทะกับกองกำลังทหาร รัฐบาล หรือการชุมนุมเคลื่อนไหวใด อันมีวัตถุประสงค์เพื่อกดดันรัฐบาลหรือผู้มีอำนาจในเรื่องนั้นๆ

กระทำตามที่กลุ่มตนต้องการ มากไปกว่านั้นยังเกิดการรวมกลุ่มเพื่อเรียกร้องสิทธิ ประโยชน์หรือที่เรียกว่า ม็อบ

การรวมกลุ่มทางสังคมที่เกินขอบเขตดังกล่าวนี้ส่งผลกระทบต่อภาครัฐและภาคเอกชน ในหลาย ๆ ด้าน เช่นปิดถนนส่งผลเกิดปัญหาการจราจร การคมนาคม ส่งผลกระทบต่อภาคเศรษฐกิจ และเกิดเป็นสภาพปัญหาของสังคมรูปแบบหนึ่ง ในการที่จะต้องรับมือกับการเคลื่อนไหวของกลุ่มคนเหล่านี้ และในอนาคตกลุ่มทางสังคมเหล่านี้ อาจเป็นตัวแปรสำคัญ ที่มีแนวโน้มนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางสังคม อาจไม่ใช่แค่เรื่องม็อบชุมนุมทั่วไป และอาจจะมีความเป็นไปได้ที่กลุ่มทางสังคมเหล่านี้ กลายเป็นผู้ทรงอิทธิพลในสังคมและเป็นผู้กุม “ความมั่นคงของประเทศไว้ในกำมือ ” และกฎหมายหรือกลไกทางสังคมควบคุมได้ยากมากขึ้น

ในมิติของกฎหมาย หรือการบังคับใช้กฎหมาย ในกรณีที่มีความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในสังคม จะมีมีมาตรการอย่างไรในการควบคุม ในขณะที่เดียวกันก็ต้องคุ้มครองสิทธิของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ และส่งเสริมการกระทำที่สร้างสรรค์ ส่งเสริมหลักการประชาธิปไตย ให้กับประชาชน แม้ว่าประชาชนเหล่านั้นจะเป็นกลุ่มผู้เคลื่อนไหวทางการเมือง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น ของบุคคลและสื่อมวลชน

มาตรา ๔๕ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียง สิทธิในครอบครัวหรือความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลอื่น เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันหรือระงับความเสื่อมโทรมทางจิตใจหรือสุขภาพของประชาชน

การออกพระราชกำหนดใช้บังคับ ในสถานการณ์ฉุกเฉินของบ้านเมือง ตามที่รัฐธรรมนูญได้ให้อำนาจไว้ ในมุมมองทางด้านการบังคับใช้กฎหมายในปัจจุบันนั้น ต้องเป็นไปตามหลักนิติรัฐ และสิ่งที่เป็นปัญหาในการตีความของผู้ใช้อำนาจก็คือ คำว่า “ความมั่นคง” ที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญ ผู้เขียนคิดเห็นว่าสังคมต้องการความกระจ่างในความหมายของการกระทำใดๆที่ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อ ความมั่นคงของชาติบ้านเมือง ในขณะที่สังคมนั้นเปลี่ยนแปลงไปในทุกๆวินาที กฎหมายที่บังคับใช้อยู่ซึ่งมีประเด็นข้อถกเถียง ที่เป็นตัวแปรสำคัญในการให้ ความยุติธรรม สิทธิเสรีภาพ แก่ประชาชน จึงมีเหตุอันควรที่จะปรับกฎหมายให้เข้ากับสังคมปัจจุบัน

● การเปลี่ยนแปลงของคนในสังคมไทย ในทัศนะคติที่มีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ กับกฎหมายหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ

ในความทรงจำและสิ่งที่ได้รับการปลุกฝังของผู้เขียน ซึ่งคงไม่ต่างกับประชาชนคนไทยทุกคน คือ เราคนไทยทุกคนต้องมีความจงรักภักดีต่อ สถาบันพระมหากษัตริย์ไทย เราได้เรียนรู้ได้รับข้อมูลพระราชกรณียกิจของ กษัตริย์ทุกพระองค์ ด้วยข้อมูลที่บอกกับเราว่า ท่านทรงเปรียบเสมือนสมมติเทพเป็นเจ้าแผ่นดิน ท่านทรงเมตตาพระราชารัฐร์ ท่านทรงเหน็ดเหนื่อยเพื่อเรา เราเป็นหนี้บุญคุณท่าน ฯลฯ ด้วยการที่ถูกปลุกฝังกับข้อมูลที่ได้รับมาตลอดทั้งชีวิต ทำให้คนไทยผูกพันและมีความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์

และเพื่อเป็นการปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์ อันเป็นที่เคารพรัก ประเทศไทยจึงให้กำเนิด กฎหมายหมิ่นพระบรมเดชานุภาพขึ้นมา และได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง แก้ไขมาโดยตลอดเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพสังคมที่เป็นไป

ในทัศนะของผู้เขียน มองว่าสังคมไทยได้มีทัศนะคติที่เปลี่ยนแปลงไป ต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ ไปจากเดิม ด้วยคำถามที่ว่า ทำไมคนไทยบางกลุ่มได้แสดงออกซึ่งความคิดเห็น โดยวิพากษ์วิจารณ์ สถาบันสถาบันพระมหากษัตริย์ ทำไมคนไทยบางกลุ่มมีความ คืบแคลงใจสงสัยในสถาบันพระมหากษัตริย์ และยิ่งไปกว่านั้นทำไมคนไทยบางกลุ่ม ถึงได้แสดงออกที่เป็นการหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ ผู้เขียนขอยกตัวอย่างคดีหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ ซึ่งเป็นที่รู้จักกันดีและเป็นกระแสที่ถูกวิพากษ์วิจารณ์กันอย่างแพร่หลาย ในโลกไซเบอร์ นั่นคือ คดี ดา ตอปีโต และ คดี sms อากง โดยหลักใจความสำคัญของทั้งสองคดีนี้ แสงดงออกถึงการ หมิ่นประมาทอาฆาตมาดร้ายต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ ในด้านของกฎหมายหมิ่นพระบรมเดชานุ

ภาพที่มีผลบังคับใช้ขณะนี้คือ ประมวลกฎหมายอาญา หมวด 1 ความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท และผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ โดยเฉพาะมาตรา ๑๑๒

มาตรา ๑๑๒ ผู้ใดหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้าย พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบห้าปี

กฎหมายหมิ่นพระบรมเดชานุภาพดังกล่าว ถือว่าเป็นสิ่งที่ปกป้องรักษาสถาบันพระมหากษัตริย์ ซึ่งมีโทษหนักกว่าความผิดฐานหมิ่นประมาทบุคคลธรรมดา ซึ่งอาจจะกระทบสิทธิของบุคคลในการแสดงความคิดเห็นต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ โดยที่ไม่อาจรู้ได้แน่ชัดเลยว่าสิ่งไหนที่ได้กระทำลงไปนั้นเป็นการหมิ่นพระบรมเดชานุภาพหรือไม่ และในการฟ้องร้องคดีก็ไม่มี การเปิดเผยให้ทราบถึงการกระทำที่ถือว่าเป็นการหมิ่นพระบรมเดชานุภาพอย่างชัดเจน ทำให้บางกลุ่มคนเสนอให้มีการแก้ไขหรือยกเลิกกฎหมายหมิ่นพระบรมเดชานุภาพดังกล่าว

ในปัจจุบันเรามีอาจปฏิเสธได้ว่า สังคมไทยยังไม่มี ความกระจ่างในความรู้ ความเข้าใจที่เกี่ยวข้องสถานะ บทบาทและหน้าที่ ของสถาบันพระมหากษัตริย์ ต่อระบอบการเมืองการปกครองไทย และทำให้เป็นสาเหตุสำคัญที่จะมีการอาศัย “ความจริงรักภักดี” ต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ เป็นเครื่องมือทางการเมือง กล่าวหาบุคคลอื่นในความผิดฐานหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ หรือเป็นเครื่องมือในการทำลายฝ่ายตรงข้ามโดยพรวดเพื่อไร้เหตุผลและมูลความจริง

เมื่อวิเคราะห์ดูจากกฎหมายหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ และสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ผู้เขียนมีความคิดเห็นว่ากฎหมายหมิ่นพระบรมเดชานุภาพที่บังคับใช้อยู่นี้ เสมือนเป็นดาบสองคมหลบใน คมด้านนอกเอาไว้ปกป้อง สถาบันพระมหากษัตริย์ แต่บังเอิญว่าคมมีดด้านในมันเข้าเนื้อสถาบันพระมหากษัตริย์ (จากคนรักที่ไม่ได้ตั้งใจ) ปราบปรามการณที่เกิดขึ้นนี้ล้วนทำลายเจตนารมณ์ของหลักการปกครองของไทยที่มุ่งยกสถาบันพระมหากษัตริย์ไว้ที่สูงเป็นประมุขของชาวไทย และเพื่อให้พ้นจากความขัดแย้งและการต่อสู้ทางการเมือง ซึ่งในอนาคตนั้นอาจส่งผลให้สถาบันพระมหากษัตริย์เสื่อมคุณค่าลง และอาจก่อให้เกิดความขัดแย้งทางสังคมที่รุนแรงมากยิ่งขึ้น

ในมิติทางด้านกฎหมายหมิ่นพระบรมเดชานุภาพหากมีการปรับเปลี่ยน หรือสร้างมาตรการใหม่ให้ดีขึ้น บนหลักเหตุผลและความยุติธรรม เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพสังคมไทย ก็จะเป็นประโยชน์และสร้างความเข้มแข็งให้กับสถาบันพระมหากษัตริย์และสังคมไทย ผู้เขียนเห็นว่ากฎหมายเป็นสิ่งบ่งบอกเจตนารมณ์เป็นข้อตกลงที่ใช้ในการอยู่ร่วมกันในสังคมหน้าที่ของคนในสังคมคือต้องเคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย แต่กฎหมายก็ไม่มีสิทธิที่จะไปละเมิดสิทธิส่วนตัวเช่นความรับรู้สึกรู้ใจ ความคิด ความจงรักภักดี(หรือไม่)ที่ไม่สามารถบังคับกันได้ ตราบใดที่ตัวบุคคลมิได้กระทำละเมิดกฎหมาย

๐ ไช่ห่วย ช่วยร่างกฎหมาย

ไช่ห่วย หรือร้านขายของชำเล็กที่พบเห็นได้ตามแหล่งชุมชนทั่วไป ตลอด หลายช่วงอายุของผู้คนในสังคมไทย ต่างคุ้นเคยกับวิถีชีวิตที่ผูกพันกับคำว่า "ไช่ห่วย" เสมอมา เนื่องจากเป็นทางเลือกทางเดียวที่บ้านทุกบ้าน และชุมชนส่วนใหญ่ได้พึ่งพาซื้อหาข้าวของสินค้าจากร้านไช่ห่วยมาบริโภคและใช้ กันในครัวเรือนจนเป็นกิจวัตร ไช่ห่วยจึงน่าจะเป็นอาชีพเก่าแก่อาชีพเดียวที่ผู้ประกอบการค้าปลีกค้าส่งแบบดั้งเดิมเป็นคนไทยที่ยังเหลืออยู่บัดนี้ตำนานของไช่ห่วยกำลังจะเลือนหายไปจากความเป็นอยู่แบบไทยๆ ปัจจุบัน มีเรื่องของ "Modern Trade" เรามักจะคุ้นเคยกับ "7-11" Tesco lotus ห้างสรรพสินค้าชั้นนำ เพราะห้างค้าปลีกขนาดใหญ่หรือ "ไฮเปอร์มาร์เกต" ที่เป็นการประกอบธุรกิจค้าปลีกค้าส่งสมัยใหม่ของต่างประเทศได้ เข้ามาแทนที่ในประเทศไทยอย่างรวดเร็วตามกระแสโลกาภิวัตน์ การเปลี่ยนแปลงของการแข่งขัน ทางเศรษฐกิจ

ผลกระทบที่เกิดกับไช่ห่วยและระบบเศรษฐกิจไทยเพราะห้างค้าปลีกขนาดใหญ่หรือ "ไฮเปอร์มาร์เกต" ขายสินค้า ได้ถูกกว่า รูปแบบห้างร้านก็ทันสมัย ก็เป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งที่ส่งผลกระทบ ต่อร้านค้าปลีกขนาดเล็กหรือไช่ห่วย ยิ่งห้างค้าปลีกขนาดใหญ่มีการย่อส่วนและขยายสาขาเพิ่มไปในพื้นที่ต่าง ๆ จังหวัดต่าง ๆ ผลกระทบกับไช่ห่วย ก็ยิ่งเพิ่มมากขึ้น ทำให้ไช่ห่วยค่อยๆหายไปจากสังคมไทยสิ่งที่มาแทนที่ก็คือ ห้างค้าปลีกขนาดใหญ่

หากไม่มีการควบคุม "Modern Trade" หรือช่วยเหลือนร้านโชห่วย ผู้เขียนเห็นว่าในอนาคตสังคมไทยมีแนวโน้มเข้าสู่การค้าแบบผูกขาด และอาจจะประสบกับปัญหาความมั่นคงทางด้านสินค้าอุปโภคบริโภค เนื่องจากกลไกตลาดถูกควบคุมโดยนายทุนผู้มีอำนาจ ซึ่งเป็นผลเสียต่อระบบเศรษฐกิจ กระทบต่อทางเลือกของผู้บริโภค และทำให้ประชาชนบางกลุ่มขาดรายได้และต้องเปลี่ยนอาชีพ

ในปัจจุบันร่าง พ.ร.บ.การประกอบธุรกิจค้าปลีกค้าส่ง พ.ศ. ...อยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา โดยที่รัฐใช้ประกาศผังเมืองควบคุมการขยายสาขา อย่างไรก็ตาม เป็นที่น่าสังเกตว่า ผู้ประกอบการค้าปลีกค้าส่งใหญ่ต่างยังคงเดินหน้าขยายสาขาอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่ร่าง พ.ร.บ.การประกอบธุรกิจค้าปลีกค้าส่ง พ.ศ. ...อยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกาพิเศษ ยังไม่มีแนวโน้มได้ข้อสรุปที่ชัดเจน มากไปกว่านั้นระหว่างที่ร่าง พ.ร.บ.การประกอบธุรกิจค้าปลีกค้าส่งดังกล่าวยังไม่ได้ข้อสรุป ในฐานะนักกฎหมายควรมีการตั้งมาตรการข้อบังคับชั่วคราวเพื่อที่จะควบคุม Modern Trade และคุ้มครองสิทธิของประชาชน หรือไม่อย่างไร ? เพื่อป้องกันไม่ให้ช่องว่างทางกฎหมายนี้กระทบสิทธิของทุกคน ในสังคม

๐ “คุณมีไว้ซึ่งคนจน(เงิน)”

กระบวนการยุติธรรมที่เป็นอยู่ ดีแล้ว หรือควรเปลี่ยนแปลง

คุณมีไว้ซึ่งคนจน เป็นวลีที่สื่อให้เห็นถึงความหดหู่ใจ ในกระบวนการยุติธรรมไทย ฉะนั้นจะเป็นปรากฏการณ์ทางกฎหมายกับสังคมที่จะบ่งบอกถึงความยุติธรรมในสังคมไทย ที่จะหาไม้ได้ไม่เท่ากัน เพราะว่า มันแพง กระบวนการยุติธรรมไทย ไม่เอื้ออำนวยความยุติธรรมหรือสิทธิที่พึงได้รับให้แก่คนจนเท่าที่เป็นการสมควร วิเคราะห์แล้วจะเห็นว่า

กระบวนการยุติธรรมของไทยนั้นในการฟ้องร้องคดีต้องใช้เงิน แม้จะไม่ได้อยู่ในฐานะของผู้กระทำผิด และใช้ต้นทุนสูงในการดำเนินคดีเนื่องจากใช้ระยะเวลาาน และในส่วนของ การลงโทษมักจะเป็นการลงโทษโดยการปรับ หรือจำคุก ซึ่งแน่นอนว่าทุกคนจึงเลือกอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งเห็นได้ชัดว่าคนรวยก็จะเลือกวิธีเสียค่าปรับ และประกันตัวในคดีอาญา ส่วนคนจนแท้จริงแล้วก็อยากเลือกเหมือนคนรวย แต่ จนไม่มีเงิน บทสรุปก็ต้องจำคุก และในปัจจุบันนี้เมื่อสังคมเปลี่ยนแปลงไป ได้เกิดทางเลือกใหม่เพิ่มให้อีก สองทางเลือก คือ หนี หรือ ตัดสินบนเจ้าพนักงาน มากไปกว่านั้นคือ ใช้อำนาจผู้มีอิทธิพลเพื่อให้หลุดพ้นการดำเนินคดี

ซึ่งมีผลแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง ผู้ต้องหา หรือจำเลยที่ถูกการจ้องจ่า ถูกปฏิบัติเสมือนนักโทษก่อนที่ศาลจะพิพากษาทั้งที่จริงแล้วบุคคลดังกล่าวอาจจะไม่ได้เป็นผู้กระทำความผิดจริง แต่ได้ถูกพิพากษาด้วยกระบวนการยุติธรรมไปแล้ว ปฏิเสธไม่ได้ว่าเหตุการณ์ดังกล่าวไม่ได้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร

ไทย พุทธศักราช 2550 ส่วนที่ ๔ สิทธิในกระบวนการยุติธรรม¹ ที่มุ่งรักษาความยุติธรรมให้ประชาชนทุกคนอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน คล้ายกับว่าเงินคือส่วนหนึ่งของกระบวนการยุติธรรมไทย เมื่อเป็นเช่นนี้แล้วทุกคนก็จะทำทุกวิถีทางเพื่อให้ได้มาซึ่ง อำนาจและเงิน เมื่อเป็นเช่นนี้แล้วในอนาคตต้องส่งผลกระทบต่อ การบังคับใช้กฎหมายอย่างแน่นอน

นักนิติศาสตร์จะมีวิธีการอย่างไรที่จะแก้ปัญหากระบวนการยุติธรรมไทย เมื่อมีอำนาจเงินเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง กฎหมายที่เป็นอยู่เป็นกฎหมายที่ดีแล้วหรือไม่สามารถสอดคล้องกับหลักปฏิบัติ หากมีการปรับปรุงระบบการลงโทษอาญาให้มีความสอดคล้อง และให้ความรู้ด้านกฎหมายกับประชาชน พัฒนาศักยภาพองค์กรระดับชุมชนเพื่อช่วยเหลือคนยากจนในการทำคดี จะเป็นผลดีต่อกระบวนการยุติธรรมในระยะยาวหรือไม่ แม้ว่ารัฐธรรมนูญ หรือกฎหมาย แห่งราชอาณาจักรไทยจะบัญญัติไว้ได้อย่างไร หากไม่สามารถนำมาใช้เพื่อผดุงความยุติธรรมในสังคมได้จริงก็ไม่ได้เป็นประโยชน์ต่อสังคมเลย และเป็นประเด็นที่สังคมต้องได้รับการเยียวยา

จะดีแค่ไหนหากสังคมไทยเรา มีกระบวนการยุติธรรมที่จับคนจน(ความดี ศีลธรรม) และช่วยเหลือคนจน(เงิน) ให้ได้รับความยุติธรรมอย่างที่พึงมี และมีคู่กวั้งซึ่งคนจน(ความดี ศีลธรรม)

¹ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

ส่วนที่ ๔ สิทธิในกระบวนการยุติธรรม

มาตรา ๓๕บุคคลไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่ได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความ ผิดและ กำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ใน เวลาที่กระทำความผิดมิได้

ในคดีอาญา ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด

ก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้

มาตรา ๔๐บุคคลย่อมมีสิทธิในกระบวนการยุติธรรม ดังต่อไปนี้

(๑) สิทธิเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยง่าย สะดวก รวดเร็ว และทั่วถึง

(๒) สิทธิพื้นฐานในกระบวนการพิจารณา ซึ่งอย่างน้อยต้องมีหลักประกันขั้นพื้นฐานเรื่องการได้รับการพิจารณาโดยเปิดเผย การได้รับทราบข้อเท็จจริงและตรวจเอกสารอย่างเพียงพอ การเสนอข้อเท็จจริง ข้อโต้แย้ง และพยานหลักฐานของตน การคัดค้านผู้พิพากษาหรือ ตุลาการ การได้รับการพิจารณาโดยผู้พิพากษาหรือตุลาการที่นั่งพิจารณาคดีครบองค์คณะ และการได้รับทราบเหตุผลประกอบคำวินิจฉัย คำพิพากษา หรือคำสั่ง

(๓) บุคคลย่อมมีสิทธิที่จะให้คดีของตนได้รับการพิจารณาอย่างถูกต้อง รวดเร็ว และเป็นธรรม

(๔) ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา โจทก์ จำเลย คู่กรณี ผู้มีส่วนได้เสีย หรือพยานในคดีมีสิทธิได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมในการ ดำเนินการตามกระบวนการ ยุติธรรม รวมทั้งสิทธิในการได้รับการสอบสวนอย่างถูกต้อง รวดเร็ว เป็นธรรมและการไม่ให้ถ้อยคำเป็นปฏิปักษ์ ต่อตนเอง

(๕) ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา จำเลย และพยานในคดีอาญา มีสิทธิได้รับความคุ้มครอง และความช่วยเหลือที่จำเป็นและเหมาะสม จากรัฐ ส่วนค่าตอบแทน ค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายที่จำเป็น ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

(๖) เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ หรือผู้พิการหรือทุพพลภาพย่อมมีสิทธิได้รับความคุ้มครองในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดี อย่างเหมาะสม และย่อมมีสิทธิได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมในคดีที่เกี่ยวกับความรุนแรงทาง เพศ

(๗) ในคดีอาญา ผู้ต้องหาหรือจำเลยมีสิทธิได้รับการสอบสวนหรือการพิจารณาคดีที่ถูกต้อง รวดเร็ว และเป็นธรรม โอกาสใน การต่อสู้คดีอย่างเพียงพอ การตรวจสอบหรือได้รับทราบพยานหลักฐานตามสมควร การได้รับความช่วยเหลือในทางคดีจากทนายความ และการได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว

(๘) ในคดีแพ่ง บุคคลมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมายอย่างเหมาะสมจากรัฐ

ปัจจัยทางสังคมนับว่ามีความสำคัญ ต่อการบังคับใช้กฎหมาย การร่างกฎหมาย หรือแม้แต่การ แก้ไขกฎหมาย การ ปรับจะแก้ไข กฎหมายหรือไม่นั้น จำต้องคำนึงถึงปัจจัยทางสังคมประกอบด้วย เช่นขนบธรรมเนียม แนวปฏิบัติของคนในสังคมทัศนคติโดยทั่วไป และที่สำคัญคือ อุดมการณ์ของสังคมที่เป็นอยู่ ตลอดจนผลที่จะตามมาจาก การเปลี่ยนแปลงของกฎหมายและสังคม เพราะกฎหมาย และสังคมเป็นของคู่กัน ไม่อาจจะแยกกันได้อันหนึ่งโดยไม่คำนึงถึงผลกระทบที่มีต่ออีกอันหนึ่งได้

โดยทั้งหมดนี้เป็นแนวทางไปสู่ กฎหมายเพื่อสังคมในอุดมคติ

บรรณานุกรม

นิตติ เอียวศรีวงศ์. RED WHY แดงทำไม . ภาณูญญ ไตรสุริยธรรมมา . กรุงเทพฯ : openbook, 2553.

หลากมิติกฎหมายหมั้นพระบรมเดชาณุภาพ . จันทจิรา เอี่ยมมยุรา . เค็ดดีไทย, 2553.

Manfred Steger. โลกกาภิวัดัน . ภาณูญญ ไตรสุริยธรรมมา. กรุงเทพฯ : openworld, 2553.

จุมพต สายสุนทร. **ฐานะทางกฎหมายของผู้รักร่วมเพศ** [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก:

<http://www.sapaan.org/article/55.html>. (วันที่ค้นข้อมูล : 16 ธันวาคม 2554).

เด็อนใจ เจริญพงษ์. ร่าง กฎหมายโซห่วย กัับการรอคอยของกกลุ่มโซห่วย . [ออนไลน์]. เข้าถึง

จาก: <http://www.bloggang.com/viewdiary.php?id=fairness&group=1&month=10-2009&date=29>: 30 ธันวาคม 2554).